

Соколёнок

3/2022

май – июнь

Кард

КЪВЕ ВАЦРА САДРА АЯЛАР ПАТАЛ АҚЪАТЗАВАЙ ЖУРНАЛ

Хандице Хаметова

СИФТЕ КАМАР

Пайгар гвачир паливан хва,
Веґъ жуван камар,
Шадара кѣе ви хизан, хва,
Къалура ґунар.

Ви сифте кам – кѣе кІвалин чил,
Пака я шегъре.
Къебни лайлай, дидедин ґџил,
Ви руьґдин бине.

ТІвар баґџишай бубади ви
Ийизва тариф,
Адан мурад – хтулди хуьн
Тухумдин тарих.

Хъурай вакай фер хъайи чил
Хуцадай са раб.
ґџам Куьреда, ґџам Къубада
Кам тахъуй татаб.

Веґъ къадамар чІехи чилел,
Жеда вакай Даґъ,
Уртах ужаґъ лезги чилел
КуькІуьра са раґъ.

ЧИ ГАДАЯР, ЧИ РУШАР

Эркек хци къалурайла гьунарар,
Чехи къимет я чи патай «хва я вун».

КъетIенбур я намус хуьдай гурарар,
Виждан къакъан рушаз чна гьикI лугьун?

Чи дамах я, хваяр я чи дидейрин,
Миллетдин тIвар, иви хуьзвай дамарра.

Руьгьдин къеле хкажзава невейри,
Чешне къачуз чи бубайрин камарлай.

Бес чи рушар, гьар сад женгчи дидеяр,
Тарихдин рехъ дегишайбур хьаначни?

Кас-бадени, Масан-баде – вядеяр
МуьтIуьгьрайбур чи дидейри ханачни?

Вуч гуьзел я лезги рушар вахтунин,
Иншаллагь, гьар шукIуь юкъва камари.

ЧIал, мез авай иесияр бахтунин
Вилив хуьзва чи дидейрин ккамари.

Лезги рушар, Саядарни Масанар,
Чи камаллу Кас-бадедин хтулар,

Чи Арандин, чи Суварин маралар,
Чи бадеярин тIварар алаз хтурай.

Паки, Пери, Цуьквер, Гуьлназ, Гуьлишан,
Ша, азизбур, тахьуй куь кам перишан.

Назлу, Лейли, Селминазни Сегьерназ,
Агакъа чал лезги чилин бегьер яз.

Уста-Гъамид

Гъвечи чавалай Гъамидан рикI кIарасдикай са шеъ-затI туйкIуьрунал алай. ГъакI хъайила ада атIанвай тарцин хилерикай, куьлерикай вичин гъвечи ништIердалди жуьреба-жуьре инсанриз, гъайванриз, машинриз ва маса затIариз ухшар авай шейгъэр туйкIуьрдай. Садра адаз, бадеди хърак фу чрадайла, куьлерин арадай са хел патахъ куьл акуна. Гъамида гъа куьл, герек чкайрилай атIана, адакай чIехи бубадиз аса туйкIуьрна. Куьлуьнал алай хам аладарна, ахпа ам хайи гуьзгуьдин кIусуналди цIалцIамарна.

Эхирдай ада асадал гъар жуьредин нехишарни атIана, «Зи чIехи буба Муьршуьдаз 23 лагъай февралдиз хтул Гъамидан патай савкъат яз!» кхъена вичин бубадиз ганай. Къуьзуь Муьршуьдан хвешивилин кьил-тум хъаначир, ам пара рази яз амуькнай вичин хтулдилаь.

Гъамид гъа са авурдал акъвазнач, ада бадедизни чIехи бубадиз гъаятда ацукъдай кьве тепреткани авуна, хъсан нехишар атIана. Гъа и жуьреда ада вичин гъвечи кIвалахар давамарзавай. Ингъе, 7 лагъай классдиз акъатайла, Гъамида цIепIепIдин яцIу хилекай, кIвализ серг

гатадай са хъсан твакІни гъазурна. Ада гъаятда, гатуз, вичин чІехи бубадиз ял ядай тахтани, бадедиз чай эцигдай гъвечІи столни туькІуьрна.

Ахпа ада гъенел ацукъдай, къве къве метри яргъивал алай къве суьрени авуна. Гила гъа суьрейрал, кІвалахдилаь гуьгъуьниз, къуншияр ацукъзава, чпин дерди-гъалдикай жуьреба-жуьре ихтилатар ийизва. Вирида Гъамидаз чеб ацукъдай чка авунай аферин лугъузва.

Гъамид гъамишалугъди са кар авунал машгъул я. Пакагъан тарсариз гъазурвал акурдалай къулухъ, ада вичиз са кІвалах жагъурда: гагъ жугъундин чІур хъанвай чка туькІуьр хъийида, гагъ багъдин ракІарин петлияр гуьнгуьна худада, гатфар алуькайла тарарин пунариз пер яда, чІехи бубадизни бадедиз куьмекар гуда. Гатуз Гъамида, каникулрин вахтунда, вичи кІелзавай школадин пенжерриз шир ягъиз куьмек гана. Къуншийри чпин аялриз Гъамидалай чешне къачу лугъузва. Гъамид виридаз кІанни ийида, къуншийри эверайла, са куьмек гуз адан ваъ авач. КІвалахни ада михъивилелди, намусвилелди, са бязи яш хъанвай итимрилай хъсан ийида.

Хуьре, адалай гъейри, Гъамид тІвар алай гадаяр мад пуд ава, амма чи Гъамидал хуьруьнбуру Уста-Гъамид тІвар эцигнава. Гила «Гъи Гъамид я?» лугъудай суалрин ван хуьруьнбурун сиверай акъатзамач.

Къведаь каникулриз Уста-Гъамидаз чпин балкІандиз къилди тевле эцигиз кІанзава. ТахъайтІа, балкІан хперихъ галаз санал хъсан яз аквазвач адаз. ЧІехи бубади Гъамидаз тевле эцигдай чкани къалурнава. Гъамида вичи тевледиз рак-дакІарни гъазурда лагъана хиве къунва. Ада хиве къур крар ийинни ийида. Мадни еке агалкъунар хъурай чи Уста-Гъамидахъ!

ЯРАН СУВАР

С. Сайгулаев

Шар-пепе, ширван пепе
Лув це вуна багълариз.
Гатфар я лагъ – муштулук
Це гъакІ вири халкъариз!

Пепе-шепе – гъуьлуьхъди,
Гъуьлуьн девлет кІвалихъди!
Гатфари рак гатана,
Яран сувар атана.

Ам гатфарин гъунар я,
Ажеб гуьзел сувар я.
– Яран яд хъухъ, яр я, яр, –
Лугъур ванер акъатна.

Дуьз са кІеретІ аялар
Чи кІвалерив агатна.
– Цийи йис я, инсанар,
Атанва квез мугъманар.

Гъанва ихътин хабар квез
Мубаракрай сувар квез!
Яран паяр чаз хъурай –
Ширинлухар кваз хъурай!

Це кІерецар, какаяр,
АцІура чи чантаяр!
Бул хъуй кишмиш, хурмаяр,
Ийиз ашар, дулмаяр.

Нез ич, кІерец, газарар –
Гъар югъ хъуй квез базарар!
Квез девлетар бул хъурай,
Суфрадик фу-пул хъурай.

Яран сувар, цІай-сувар,
Яру рангар гвай сувар!
ЦІаяр хъийиз аялри,
Кат-галтугиз къугъвазва.

Барбияр гва цІай ягъиз,
Яр я – лугъуз гъарагъиз.
Яру гъалар гъилерихъ,
Яру цІирхер кьилерик

Акала фад, акала,
Адетрихъ яб акала!
Къе чаз зурба сувар я.
Ам чи руьгъдин лувар я!

Берекатар гъурай чаз,
Дуьнья ислягъ хъурай чаз!
Чи халкъ даим шад хъана –
Фикир хиял сад хъана.

Суварар хъуй датІана
Зуьрне-далдам гатана!
Ирид афар недайвал,
Иштягъ ачух жедайал.

Яран яд хъухъ, Яран яд –
Шуьрбет хъиз я адан дад!
Шар пепе, ширван пепе!
Лув це вуна багълариз...

Гатфар я лагъ – муштулук
Це гъакІ вири халкъариз!
Пепе-шепе гъуьлуьхъди,
Гъуьлуьн девлет кІвалихъди!

Пехъре Лявгъя пехъ

Хъана къван, хъанач къван са пехъ. Гатфарихъ, вирида шарагар ахъ-айдай вахт атайла, и пехъре вичиз чуълдин юкъваллай са тек тарце муг туькIуърна, какаяр хана, абурай вичиз шарагар мус экъечIдатIа лугъуз вил алаз ацукъна. Вилив хуьн са акъван яргъал фенач. Хъире гадрай пехърен шарагрин сив мад агал хъхъанач. Экуьнлай няналди абурун кеспи къал-къиждалди чпиз тIуьн це дугъуз гъараюн хъана. Диде пехъ-рез шарагрикай кIусни хъел къвезвачир, къуд пад шар-пепедив ацIанвай, лувариз куьс гана ада вичин балаяр тухарзавай.

Пехъре вич виридалай акьуллу яз къазвай, гъавиляй ам вири нуькIвериз виняй агъуз килигзавай. Вич гафунив ва кардал тухуз жедай хътин кас адаз аквазвачир.

И пехърен къилихда са къетIен тереф мад авай, адаз нур гудай шейэр гзаф кIандай, ва ахътин затI акурла, пехъ тилисимда гъатайди хъиз, адал хкадар жедай.

Гъа икI йикъар къвез алатна. Яр-гъал-мукъвал чIехи хъайи шарагрини гъарнихъ лув гана. Къилди амукъай пехъ фикирри тухвана. Чуълдин къвалав са

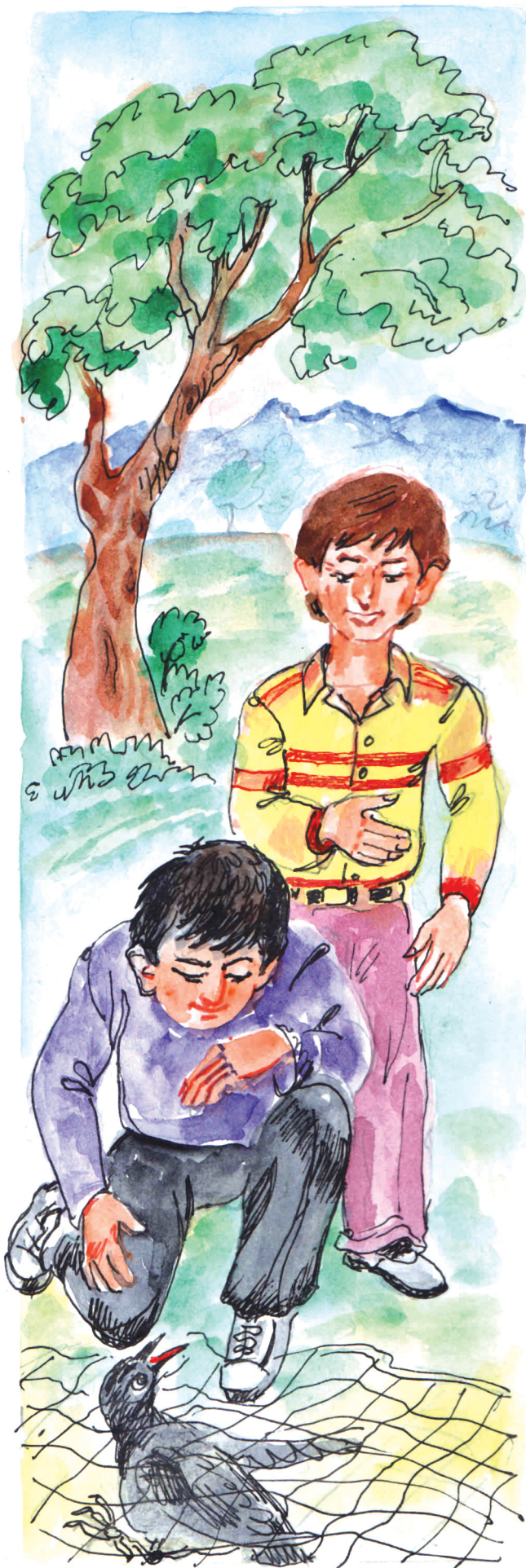
шегьер гвай. «Килигин кван, – лагъана пехъре вичи вичикди, – и инсанрин ацукъун-къарагъун квекай абарат ятIа».

Лагъана-авуна. Лув гана фена пехъ шегьердиз, ацукъна са виридалай къакъан таран хилел, башламишна килигиз. Килигна, килигна пехъ – пагъ атIана амукъна. Я аламатар! И гегъенш дунънда и инсанрин рикIер икъван дар вучиз я? Ибурун нефсинин къативал вуч я? Ибурун садаз сад такIанвал вуч я? Къуватлуда ажурдал кIуф илигзава, ажурда гардан кIирна эхзава, сада сад маса гузва, ягъзава, рекъизва. Эхиз хъанач пехъревай и крар, гъарайна пехъре вичин къаргъа чIалал: «Эй, инсанар, куьн ахмакъар я!» И арада таран кIаник аялар къугъвазвай. Гъавурда акъуначтIани, акъваз тийиз къаргъадал илигнавай пехъ абуруз къаз кIан жеда. Сада лугъуда: «Ша чна ам чилиналди къада. Заз дахди гуьнедай къветер къадайла чил кутаз чирнай». Катна фена сада иски, тIекв-тIекв хъанвай чил гваз хтана. Аялар чил рас хъувунал машгъул хъана. Пехъ таран хилелай аялриз кIуфал ягъанатдин хъвер алаз килигзавай, къилни такабурдиз вине къунвай.

И арада куьчедай са камалэгъли кас физвай. Аяларни пехъ акур ада пехъревай жузуна: «Я пехъ, вун квел хъуьреза? Гъа ихътин чилера ви тухум-тарадин чIехи пай гъатайдакай ваз хабар тушни?»

– Зун и аялрин ахмакъвилел хъуьреза, – лагъана пехъре. – И чил абуру зун къун патал гъазурзава, чпел гъалтайтIа. Амма тIа галай кар я гъа! Икъван къатIунар авай, икъван уьмуьрар акунвай зун – пехъ-ханум а чилина гъатиз авам хъанвани? ГъакI я, хванахва, вун базардиз физвайла, зун анай хквезвай.

– Базар ваз акуна жеда, пехъ-ханум. Амма «Багъдадда лам 2 шигъидай я лагъайла, килигун къве абас хъайи мисалар авайди я. Вуна акъван кIуф цава къамир, эхирдай шехъдайвал тахъурай, – лагъана камалэгъли элячIна фена.

Пехъре а касдиз эхирдалди яб ганач. Адан гафар ада къаргъа манидалди къатІна. Пехъ чна и хилел тан, хквен аялрин патав. Абуру чил расна куътягъайла, къветер къур тежриба авай гъвечІи гъурчехъан гадади лугъуда: «Ядаяр, пехърен темягъ къведай затІ низ чида? ТахъайтІа пехъ чилинив агатдач гъа!» Вири фикирлу хъана. Ахпа къал алаз сада фан кІус, муъкуьда якІун кІус, пуд лагъайда цІицІ, шар хъурай лугъуз гъуьжетарна. И гъуьжетар яргъалди фена, эхирни са кисай, гъвечІи гадади лагъана: «Бадеди пехъерин рикІ нур гудай затІарал алайди я лугъузвай, зи баде гъеле садрани ягъалмиш хъайиди туш».

Аялар катна кІвалериз хъфена. Са арадилаь сада гимишдин тІур, муъкуьда абас, садани дуьгме гваз хтана.

Аялриз ягъанатдин хъвер багъишиз, къил цава къунвай пехърен вил ракъиник нур гузвай гимишдин затІара акъуна. Дуьнья рикІелай фена, таралаь хкадрай пехъ фена дуьм-дуьз чилина гъатна. Акъудна аялри пехъ чилинай, кутІунна адан кІвачихъ еб, са къил чпин гъиле амаз ахъайна.

Шад хъайи пехърез лув гана хъфиз кІан хъана, амма епинин къил гъвечІи гъурчехъандин гъиле авай.

Гъа и арада куъчедайтГуз феи кама-
лэгъгли элкъвена хквезвай. Чилинавай
пехъ акуна, ада лагъана:

*Я пехъ-пехъ, пехъ-ханум,
Акьулризни тек ханум.
Къил вине къаз чидайди,
Эхир къилляй шедайди,
Чилинавай чГулав кул,
Бес хъаначни ваз акьул?*

Пехърени, накъвар тукъуьмиз, жа-
ваб гуда:

*Хъуьрена вун тГа, инсан,
Зи куьмекдиз ша, инсан
Нефсини заз кар къуна,
Епини гъаргъар къуна.
ГъалатГар гъа сад ая,
Чилинай азад ая,*

– Лавгъавал себeб яз куь чилина гъат-
навай ахмакъ пехъ ахъая, балаяр, – ла-
гъана камаллу касди, ам себeб яз куь гу-
нагъар артухармир, адан акьулдив акьул
гутун са акъван къегъалвални жезвач.

Аялри пехъ ахъайна.

Тичче

Аяларин кьятунар

– Диде, ша чун Рагъман халудиз килгиз фин.

– Ам ви рикел гьикI хъана атай кар я, чан хва?

– Бес фицъкьра на лагъначирни, стха рагъметдиз фейи Рагъманан кьуьн галатнава. Заз са кьуьн галай халу зи яшинда акурди туш.

– Яда, Мурад, алад фена Агъмед халудиз эвера, за ша лугъузва лагъ.

– Я дах, кьве кIвач са башмакьда акIанвай ам гьикI кьведа?

– Ам ваз ни лагъана?

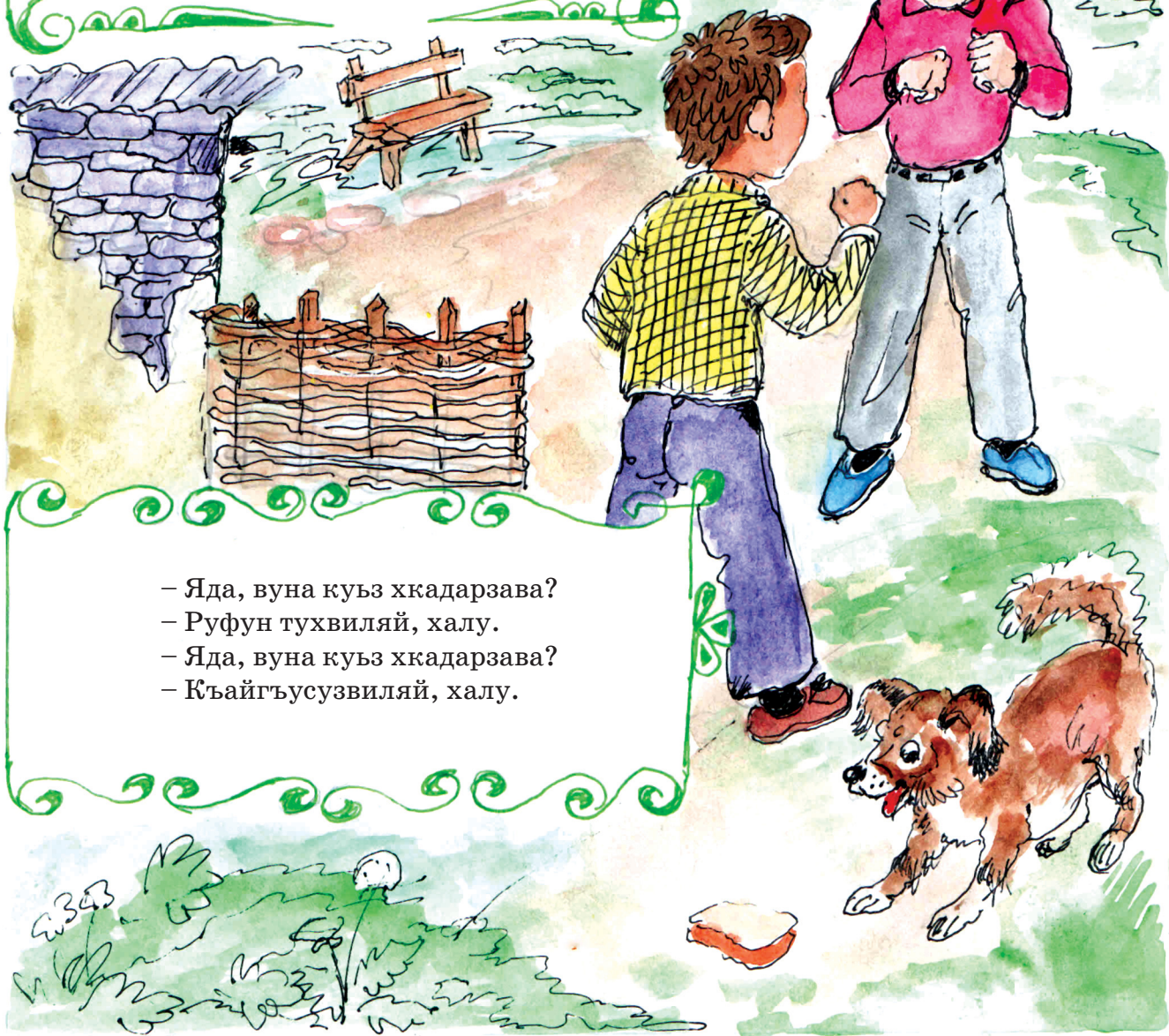
– Накъ Агъмед халудин папа, Секинат халади лугъузвай. Захъ ягъазвачтIа, бахдивай хабар яхъ, гьадазни ван хъана.

– Я Мурад, вуна Керим вучиз гатана, куьн дустар туширни?

– За адаз дуьдгъвер алай фу теклифна. Вуна зун къекъверагдай къазвани лугъуз, ам зал гъутар гваз атана.

– Вуна фу гуз, адаз кIвале фу жагъизвачни?

– Чидач, дах. Амма шумудра гъабурун гъаятдиз гъахъайла, «я хва, вуна гъикъван зи къил неда» лагъай гафарин ван къведай.

– Яда, вуна куьз хкадарзава?

– Руфун тухвилай, халу.

– Яда, вуна куьз хкадарзава?

– Къайгъусузвилай, халу.

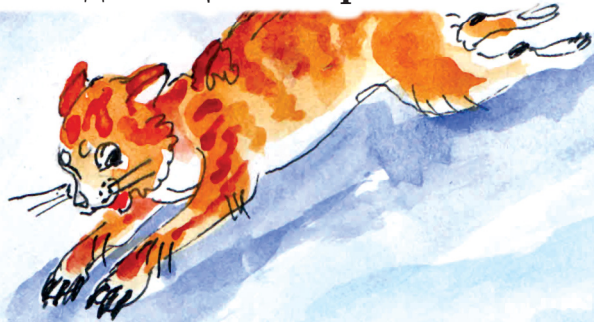
Къачагъ

Жалигин

КАЦИН ЭХИР

Инжикли хъанвай иеси кІвалин
Къиферкай вичиз гузавай зиян.
Къайгъу акуна эхир са Кацин,
Къифер терг ийиз чІугуна план.
Лагъана Кациз: «Мукъаят акъваз.
КІвале затІ амач Къиф хкІун тавур,
Къекъвемир геле, гъа вилиз акур
Геренда алахъ ам пацарив къаз.
НекІедин чарар ваз хъурай вири,
Фидайвалда за курортдизни вун,
Гъар юкъуз гуда ваз калин гъери,
Сиягъатризни санал фида чун».
– Вун архайин хъухъ, Къиферин дуван
Акун патал зун устад я халис, –
Лагъана Каци, – мус ам заз акван!..
Гуъзлемишиз Къиф, хъана ам илис.
ЭкъечІамаз Къиф тІеквендай къецел
Каци ажугъдиз вегъейла пацар,
Лагъана Къифре амалдарвилел:
«Ришвет хъурай ваз кІани къван якІар!..
Рази хъана Кац. Иесдиз вичин
Уъзуягъдаказ хабар гана фад:
«Валлагъ, за дуван акуна якъин
А женжел Къифрен, ширинди тир дад...»
Пакамаз а Къиф ракъара гъатна
Лагъанмазди Кац кІвалерай катна.

МАСА ДА ЯЗ АТІАМ ФУРУЗ

Аслан кьейила, амукьнач яз сир
Чка кьадай бахт акьатна Севрез.
Маса гьайванрин чидач заз фикир,
Бегенмиш хьанач и кар са СикІрез.
Тум юзуриз ам кьекьвена тама,
Виридаз табиз, авуна фитне.
«Гагь Асланд пацук, гагь севрен пацук
Гьикьван зулумар эхда, лагь, куьне?
Са юкьуз кьванни зун хьурай пачагь,
Кьекай хьунални зун туш хьи пехил,
Чун хьтин ажуз гьайванрин панагь,
Никай хьурай бес, мус хьурай эхир?..»
Чинеба абру чпин арада
Чехи кьуллугьдал тайинарна СикІ,
Буйгьтанрив ацІай гафар рахана,
Кьуна кьуллугьар, алай чпин рикІ.
Ахпа эверна лагьана Севрез:
«Асланд кар вавай жезвач давамар,
ГьвечІи са кьуллугь гузва чна кьез,
Гила чи буйругь ая тамамар...»
КІватІна хьиз тадиз вири гьайванар
Пехирар винел акьудна Севре.
Акьатнач кьилиз абрун буйгьтена
Фитнечийрин кар гьатна лап кІеве.

Тъусейн Рамазанов

Гамишни Цициб

Жуьреба-жуьре суьрсетрив ацан-вай агъур еке сумкаярни гъилера аваз, базардай Гамиш хквеззвай. Ам машинар физвай куьчедин а патаз экъечIун лазим тир, амма машинрин гьерекаат акъваззавачир. Гамишдиз бирдан вичинвилек атана, фуртна а патазэлячIай Цициб акуна. Вичин викIегъвилел хвешивална, а патай Цицибди гъарайна:

– Гамиш хала, кичIе жемир, светофордиз килигна ша!

Гамишди вичи-вичиз теселли гана:

– Зун и Цициб къванни амачни?

Светофродиз килиг тавуна, рекъин юкъвал къван фейила, «КАМаз» машин атана, Гамишдин тумар яна. Тормоз яна, кабинадай къил акъудна, водител БалкIанди хъилелди гъарайна:

– И яшдиз акъатна, ваз къени куьчедин гьерекаатдин къайдаяр чир хъанвачни?!

Далудиз гъекъ акъатнавай Гамиш, къецIи ийиз-ийиз, хъфена.

Цицибди адан гуьгъуьниз неразивилелди къил галтадзавай.

КЪУЪРЕН МАРФ

Паркъулдикай таж къуна,
Сейрдиз фена къуър-хала.
Марф акатна хабарсуз,
Лекъверикай вир хъана.

Хъуърезва къуър, адаз марф
Са чарчар хъиз аквазва.
Ири, къайи стІалар
Къвез паркъулда аквазва.

КЪИФ-КАЦ

Са сеферди кацин тум
Къуна лугъуз хатадай,
Чуьнуьх хъана зун пипле,
ТахъайтІа зун гатадай.

Са арадлай зи патав
Са гъвечІи къиф атана.
ХъиткъитІ кутаз, кІвачин кІан
Тумуналди гатана.

«Къгъмир кацик, а кацин
Терефдал зун алазва,
Йифди-югъди зунни кац
Чуьнуьх-гумбатІ къугъвазва.

МуркІадин тІиш авай пси,
Тапасрал жив алай пси.
Псидиз авач эсер,
Куъзва адаз за месер.
КІуртни куъда къркъркай,
Къутармишда мекъркай.

Вич са гъвечи гурцІул я,
Надинжвилиз цуцІул я.
Къил эцяда жагъунда,
Хкадарда фургъундай,
КІвачер твазва бадида,
Гъарай физва бадедай.

Къадирсуз дана

Алукънава хъуьтІуьн цІиг,
Чамарзава аязди.
Хабар авач руфун пикІ
Дана лугъур даяздиз.
МуркІадални живедал
Чамардава гъаятда.
Будаладин жуьреда
ЦІингав ягъиз галатдач.
КъецІил кІвачер язухдин —
Бес ам начагъ жедачни?
Куъра векъин ястухдал
Къаткайла ам шедачни?
Сун гуьлугътар алукІна,
Чими хъурай, шадна ам.
Зун далудихъ алукъна,
КІуру яна, катна ам.
Зи ниятрин къенивал
Къадирсуздиз чир хъанач,
Къимет тагай ферливал
Амукъна заз сир хъана.

Ражад Машурбеков

ЧАМАР ВА БАЛКІАН

Са сеферда нянихъ ламар чџурай хквезвай. Абурун кџвенкџе яш хъанвай лап чџехи са лам авай.

– Чун кџуъзуъ ахмакџар я, – лагџана ламарикай сада. – Чун дуънџадал халкъна икџван џисар алатнава, амма гила ни чавай чаз са бегџем башчи хкџгџиз алакџнавач. Гџа и кџуъзуъ ламран гуъгџуъна гџатна физва гџамиша.

– Гџакџ яз я. Адалай гџейри ам виридалайни чџехи ламни я, эхир! – вич рази туширди малумарна муъкуъ ламра.

– Заз чиз дуънџада гџадалайни чџехи лам ава, – лагџана вичин фикир пуд лагџай ламра.

– Гџикџван чџехиди куъне хкџгџайтџани, – суъгџбетдик кџаришмиш хъана нехирбан, – ламар гџа ламар яз амуъда.

– Вучиз? – мягџтел хъана ламар.

– Вучиз лагџайтџа, абурун асул жинс ламаранди я.

– Гџамни дуъз я! – меслят хъана ламар.

Са арадилай муькъвел агакбайла ламарал са балкІан гьалтда.

– Хийрар хьуй кез, ламар! Анихъ хьухъ кван, рехъ це заз, – ван алаз хьиз лагъана балкІанди.

– Пагъ! Им аку, адан суфат аку, гзаф зурба я гъа... Вичив гвай дамах аку садра! Лап гъа адетдин балкІан я гъа!

Ажугъламиш хъана ламар. БалкІандиз рехъ ганач.

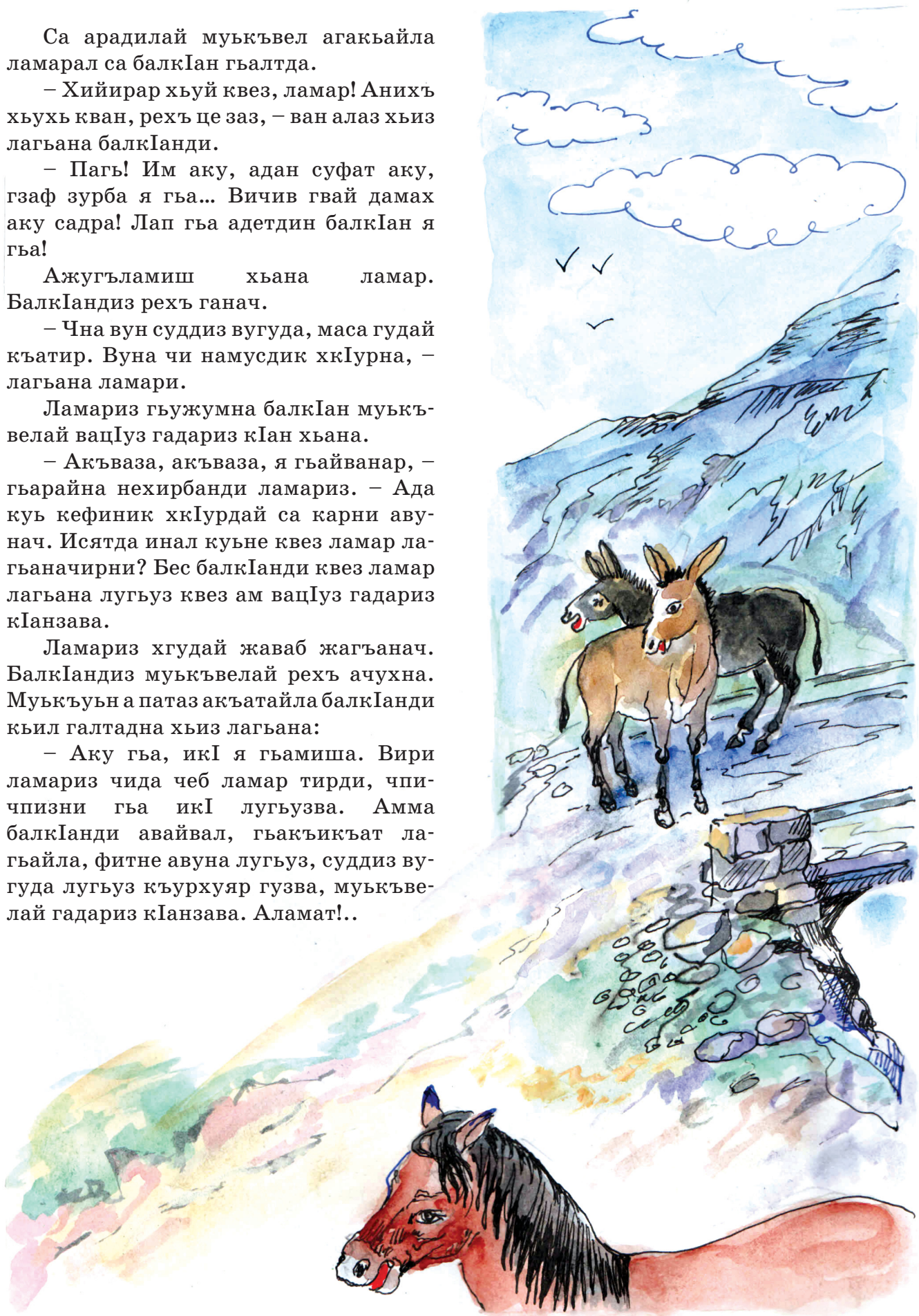
– Чна вун суддиз вугуда, маса гудай къатир. Вуна чи намусдик хкІурна, – лагъана ламари.

Ламариз гъужумна балкІан муькъвелей вацІуз гадариз кІан хъана.

– Акъваза, акъваза, я гъайванар, – гъарайна нехирбанди ламариз. – Ада куь кефиник хкІурдай са карни авунач. Исятда инал куьне кез ламар лагъаначирни? Бес балкІанди кез ламар лагъана лугъуз кез ам вацІуз гадариз кІанзава.

Ламариз хгудай жаваб жагъанач. БалкІандиз муькъвелей рехъ ачухна. Муькъуьн а патаз акъатайла балкІанди къил галтадна хьиз лагъана:

– Аку гъа, икІ я гъамиша. Вири ламариз чида чеб ламар тирди, чпичпизни гъа икІ лугъузва. Амма балкІанди авайвал, гъакъикъат лагъайла, фитне авуна лугъуз, суддиз вугуда лугъуз кърхуяр гузва, муькъвелей гадариз кІанзава. Аламат!..

Язух къведай инеот

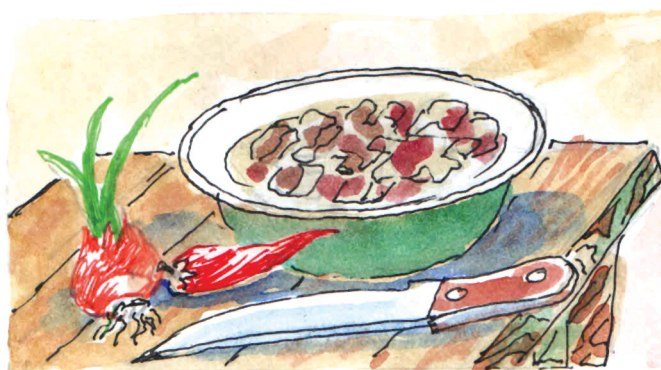
Е а кас вилер накъварив ацІана шехъзавай.

– Килиг, килиг, атІа касдиз, ам гъикъван язух къведайди ятІа аку, – лагъана инсанри. ЧичІек куьткъундай-лани адан вилерилай накъвар авахъзава. Верч тукІваз хъайитІа, яраб адан вилерай гъикъван накъвар къведатІа?

Вугана адав верч. ТукІуна ада ам. Шехънач. Дуьз я, верч ягълавда къавурмишдайла, адаз чІулав истивут вегъейла, мецин кІвенкІвелди адан тІеам акурла, адан вилерилай стІал-стІал хъана накъвар авахъиз башламишна.

Яраб ам лапаг тукІурла гъикъван шехъдатІа, – лагъана жемятди. Гъана адав са жегъил лапаг вугана. ТукІуна ада ам. Шехънач. Гъахъ я, якІукай шишер ягъиз къалин цІай хъийидайла адан вилериз къалин, икъи гум фена. И сефердани накъвар амукърай, ам лап гъа адетдин къайдада шехъиз башламишна.

Гзаф язух чІугвадай затІ я инсан. ЧичІек куьткъундайла, истивутдин тІеам аквадайла, гум галукъайла адан вилер михъиз накъварай ацІуда, амма верч, лапаг тукІуна якІукай гъазурай тІеамлу хуьрекар, шишер недайла адан вилериз накъвадин гъич са стІал къванни хъиткъиндач. Алапат!..»

Къурбондур

Аллагъ

напаз

къурбандар

Дегъ заманда Египетдин диндалди кІвалин берекат, къул хуьдай Аллагъдин тІвар Бастет яз хъана. Та-жуб жедай кар ам тир хъи, а Бастетан къил кацин къил яз хъана. Бастет регъимлу хуьрай, ада къулан цІай, берекат хуьрай лагъана, инсанди адаз къетІен жуьредин къурбандар ийиз хъана. Хъсан жинсинин кацер хуьз, туьмерда тваз, ахпа абурун гарданар хаз, Бастет Аллагъдиз къурбанд ийиз хъана. ИкІ тирди ингилисрин тарихдин музей ахтармишайлани тестикъ хъана. Алимри кацерин скелетар рентгендин эквер ягъиз ахтармишна. Виридан гарданар гъа са чкадила, гъа са саягъда ханваз жагъана.

Гъавилай, белки, чи чІехи бадейри лугъурвал, кацер чаз чап, вилерин кІаникай килигда. Абуру чал эхирдал къван ихтибар ийидач. Кацер, я кицІер, я балкІанар хъиз, инсандиз вафалуни жедач. Яни чал абуру юкъ вегъизвач, я чна гъабурални.

Белки, им дегъ заманайрилай кумай кичІ я жеди, низ чида.

Гишинвиллиз чарол

«Ксанва магъарадавай сев хъиз» – лагъай келима квез виридаз чида. Хъуьтлуьн са шумуд вацра галаз-галаз сеvre вучиз ахварзаватIа чидани квез? Гзафбуруз чидач. Германиядин алимри са шумуд йисуз ахтармишунар авуна, гуьзчивилер тухвана. Къуьд алуькна, гъаваяр къана, там-тарни ичIи хъайила, севериз ва маса хейлин гъайванриз недай суьрсет амуькзавач. Я инсанри хъиз, къифери

хъиз, хазари хъиз, хъуьтлуьн раж гъазурдай амални абурухъ авач. Гъавилай 4-5 вацран ахварар севериз гишинвилехъай катдай рехъ, чара жезва. Алааматдин кар ам я хьи, тинез, тахъваз хъайи абур, са живзи яхун хъайитIани, азарлу жезвач. Гатфар алуькна, таму либас дегешайла, абур накъ ксана къе къарагъайбур хъиз къецел экъечIзава.

Къоьсет клеви диде

Дуьньяда гъар юкбуз тежез-вай къуд алаамат авач. Ингъе абуркай сад. Чехибурун гуьзчивилинай хкатай пуд йиса авай са куьрпе аялдал, ам паркда сейрда авайла, кицI тепилмиш хъана. КицIи аялдин гъил къуна ахъайзавачир. КицIин иесини, са куьмекни гуз тежез, теспача хъанвай. Аялдин гъарайдал акъатай диде гъутар гваз кицIел фена. Амма кицIи аялдин гъил ахъайнач. Фагъум-фикир хъийидай вахт амачир дишегълиди хкадарна, вичин сараралди кицIин нер къуна. Гуьзлемиш тавур кар акур кицIи, гъасятда сив ахъайна, диде тадиз аял къужахламишна. Аялдин гъилел кицIин вад сасфейи вад хер хъанвай, абур духтурханада хцун хъувуна.

Имучо-муча?

Къене гъарфар авай афар,
Гъарфикай жезва гафар.

Лацу члурал чулав къугъар .

Пуд варз жеда хъубтубъхъ галаз къуршада,
Ахпа къведа цуквер аваз къужада.

КІвалин булах, гъурмет хурай яшарин,
Къубнубъхъ жеда сусаринни, рушарин.

КІатІар ацІай гваз къведайді бегъерар,
Ам атайла артух жеда бегъерар.

Лацу личек алай чІавуз
Цилерикай зар жеда,
Чулав личек галай чІавуз
Къирме жеда, хар жеда.

Шарагар я,
ЦицІибар туш какадин.
Шандакъар къе,
Чими къул чи пакадин.

Къукърум ягъиз цав туш,
Туш ам къарачи,
КІвале къал тваз,
Рахадайди алачиз.

Квар фидайла булахдал,
Бажит я ам, кІвачин я.
Къвалав жеда дамахдал
Ам кварцин руш г... я

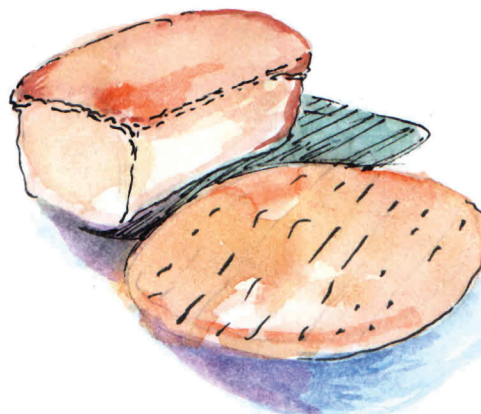
Дидеди чай цадайла
ИстикІанрин безекар.
ХуртІ ийиз чай хъвадайла
Чарасуз я л... .

Берекатдин къадир авай
Яргъи тум квай лутквеяр.
Чун тухарна, чеб къаткидай
ИчІи хъайи бекъейра.

Чими рагъ хъиз къведа вилик
Хъракайни, акадай.
Къилин нямет, гузвай чили,
Чи суфрадал тамада?

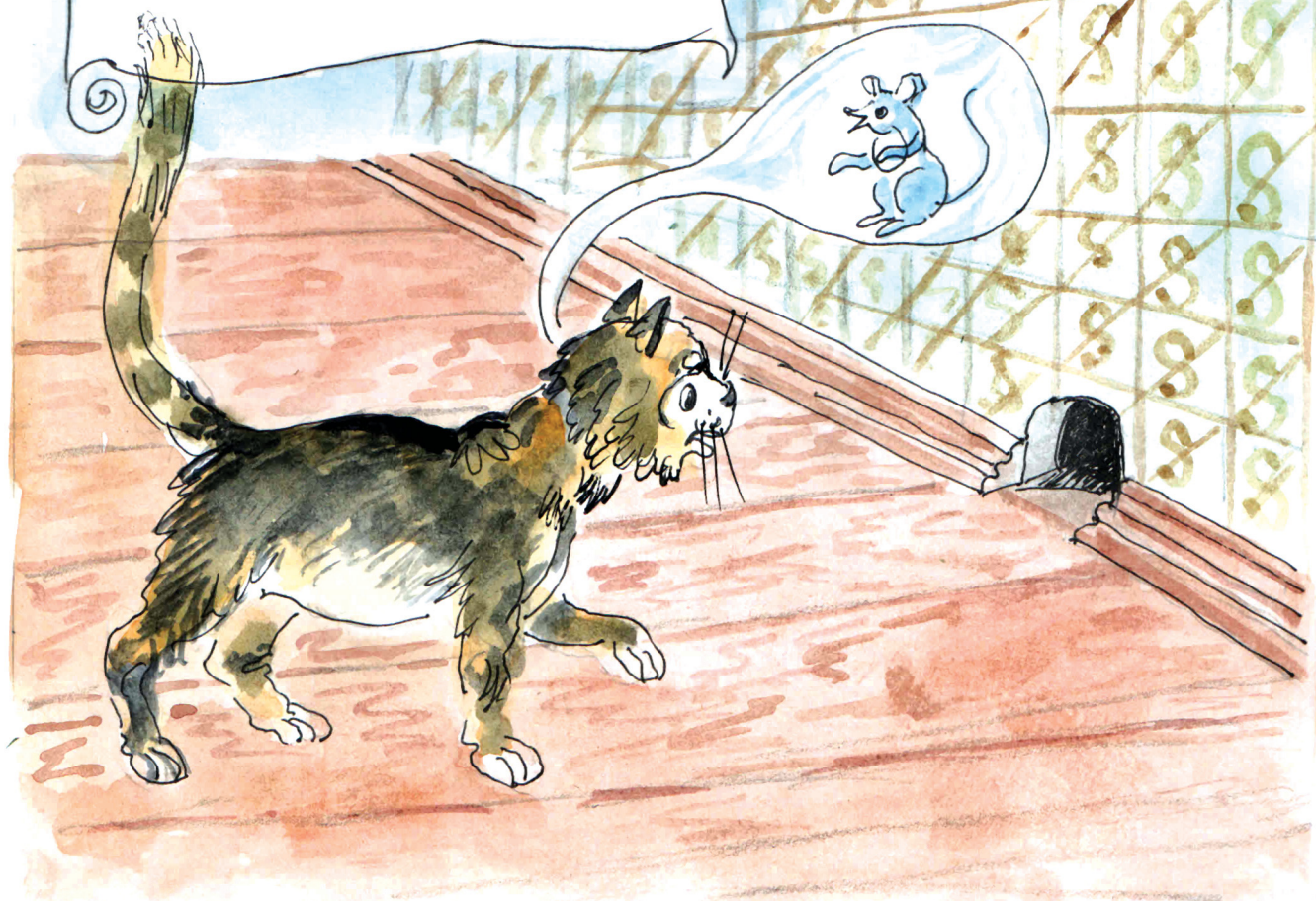
Шан-Эмир Мурадов

А пси-пси

Я пси, пси, псана,
Псид вилер ксана.
Къвал ифирна пичиник,
Мурмурарна вичини.

А пси, пси, псана,
Псид вилер ксана,
Явашдиз ван акъатна,
Адак юзун акатна.

А пси, пси, псана,
Псид вилер ксана.
Къиф акуна ахварай,
Акъатна ам раќарай.

Желна гъа!

Бубадин айнаяр гьалдна вилерал,
Нуриди хкажна газет гъилерал,
Адан хуш амалрал чи вилер ала,
ЭгечІна кІелиз ам: ба-ба, ма-па-ла...
Сесиник дамахдин шадвал кутунвай,
Амма чин газетдин терсеба кьунвай.

Соколёнок

ISSN№0206-7978

Кард

3/2022

май – июнь

Иллюстрированный детский журнал.
Издается один раз в два месяца.

Учредитель:

Агентство информации и печати
Республики Дагестан.

Регистрационный номер

серия ПИ №ТУ05-00413 от 22.04.2019 г.
выдан управлением Роскомнадзора
по Республике Дагестан.

Издается с января 1980 г.

Руководитель – главный редактор

М.М. Ахмедов

Редколлегия:

Х. Хаметова (редактор)

А. Кардаш

А. Исмаилов (зам. гл. редактора)

З. Кафланов

К. Акимов

Художественный редактор З. Даганов

Технический редактор Т. Лузина

Художник номера М. Муталлибов

Формат 60x84 ¹/₈.
Бумага офсетная.
Уч. изд. л. 3,12.
Уч. печ. лист 3,26.

Выход в свет 27.05.2022 г.
Тираж 733 экз.
Заказ № 1231.

Типография:

ООО «Издательство «Феникс-пресс».

Адрес типографии:

367018, РД, г. Махачкала, ул. Петра I, 61.

Редакция и издатель:

Государственное бюджетное учреждение
Республики Дагестан «Редакция
республиканских литературных журналов
«Соколёнок» и «Литературный Дагестан».

Адрес редакции и издателя:

367000, РД, г. Махачкала, ул. Даниялова, 55.

Электронный адрес редакции:

litdag@mail.ru

Лезгинский язык

Индекс: на год - 63338,
на полугодие - ПМ991.

Цена свободная